

הגהות מהר"ב
גרשבורג

בית שמאי פרק חמישי נויר

מסורת הש"ס

(א) מכלן עד דיה למחא שכיך
לך לא ע"כ. (ב) כיה ככי,
(ג) זיל שויטיש יעבידן,
(ד) מכלן עד דיה אמר רבא
שכיך לך לא ע"כ. (ה) זיל
פירוש הספירה. (ו) מכלן
שכיך לך לא ע"כ.

הגהות הב"ח

(א) תוב' דיה אר' זר' יוסף
א' הואי תוס':

הגהות התוספות

1. זיל היה אמר לן.
2. זיל דלמחא. 3. זיל
3. זיל דלמחא. 4. זיל
4. זיל דלמחא. 5. זיל
5. זיל דלמחא. 6. זיל
6. זיל דלמחא. 7. זיל
7. זיל דלמחא. 8. זיל
8. זיל דלמחא. 9. זיל
9. זיל דלמחא. 10. זיל
10. זיל דלמחא. 11. זיל
11. זיל דלמחא. 12. זיל
12. זיל דלמחא. 13. זיל
13. זיל דלמחא. 14. זיל
14. זיל דלמחא. 15. זיל
15. זיל דלמחא. 16. זיל
16. זיל דלמחא. 17. זיל
17. זיל דלמחא. 18. זיל
18. זיל דלמחא. 19. זיל
19. זיל דלמחא. 20. זיל

הכל ואם שמה שני ימים בין לרץ שימנה ימים¹¹ אחרים בלא שמיית
 בין וה"ג אי רבנן קשיא נזירות מרובה פירוש אפי' מרובה [נדבין]
 נזירות מרובה כמו ק' ימים ושמה [א] [בהסס] בין קוטר הכל [ובין] נזירות
 מועטת כגון ל' יום ושמה [א] ב' ימים לרץ למנות ב' ימים אחרים
 ומתני' משמע דמונה [משעה] שנדר כלומר¹² מקלח ימים שנדר שאינו
 יוסר אצל נזירות מועטת קשיא שאפי' לר' יוסף קוטר כולו נזירות כר'
 משמע שעולה לו למנין: **איבעית אימא ר' יוסי** [ה] בניזירות טרובה.
 מתני' נזירות מרובה ושליש יום קוטר ול' יום ועלו לו למנין: כמו¹³
 נזירות מועטת והא דקאמר ר' יוסף שיספור הכל נזירות מועטת
 ושמה ככולן יין דלא קוטר כל שלשים יום אצל נזירות מרובה
 מודה ר' יוסף דלון קוטר הכל מדקאמר ר' יוסף דיו: **ואי בעית**
אימא רבנן מאי [משעה] שנדר כמשעה שנדר ה"פ. מונה ימים
 של איסור דהיינו [א] מזה ימים והוא שהה ככולן יין [וכן] נזירות
 מועטת והכי משמע לישנא דמתני' מונה משעה שנדר חוזר
 ומונה כך וכך ימים שהיו משעה שנדר ועבר עליהן [א] עתה [מנה]
 פעם אחרת משעה לפני חכמים וינהוג בהן איסור שמיית יין אצל
 ודאי אם קודם ששמה יין מנה מקלח נזירות אומם ימים אינו
 קוטר אפי' לרבנן ששמיית יין [מדברנן בעלמא בא: **בתנאי** נשאל
 עולה מתני' פירשמי עיל: **א"ר** ירביה טרבי"ש נשמע ב"ה. דקאמר
 ב"ש הקדש [טעמת הקדש וכיון] דנגמלא מלמא דלאו שפיר נדר מלא
 ותרעה בעדר דמתן דמתנין דבידאי חיל' ב"ה ל"ש אי אהם
 מודים בזה שהוא הקדש בטעמת ומלא ותרעה בעדר לפי ששאל
 לחכמים והמירו דלא הו' קבלה הלך הקרבנות שהפריש לנזירות
 חולין הן כאלם שחומר זו למטמא והוא אינו כר טעמא הכי בני
 ל"ה א"ע דלמרי דתמורה בטעמת הו' תמורה בזה מודו ב"ה
 דקדשין מיהיה לרבות שוגג כמויד: **ה"ג** ה"פ כדאיתיה דעיקר
אבא כי איתעקר דעיקר הקדש אתעקר נמי לתמורה והוא התמורה
 דעיקר. וה"פ כגון אם הקדש בהמה לעולה והוא בהמה אחרת
 ואומר זו תמורת זו ומשאל לחכם על הראשונה והמירו החכם לומר
 שאינו עולה מלא גם התמורה לעדר והו' כאלו אומר זו תמורת
 זו על בהמת חולין: **מערתו** ודא בוונתו. דאי נמתחין קרא
 לתשיעי עשירי אינו מקדש: **רב** הסדא אמר בעותו וב"ש
 בוונתו. ומתני' דקתני מי שטפה כו' רבותא קאמר כ"ש בוונתו:
ואשתיקו א"הו ב"ה. לאו דוקא אשתיקו דהא השינו להם גזירת
 הכתוב הוא אלא כלומר אשתיקו שלא השינו להו
 סברא מיניה וזיה אלא הביאו משנים עשר ושמיי לימא להו מהכא
 שאינו קדוש כמנהג כשאר הקדשות ולכן דא כחיה גזירת הכתוב
 היא: **אמר** רב שימי בר אשי מה דלא אמרי להון ב"ה אותה
 תשובה דל"כ הו' אמרי להון ב"ש ל"ה ומה מעשר שאינו קדוש
 [בדבוק] כמו הקדש להיות קדוש כמנהג אפי' הל בטעמת הקדש לא
 כ"ש ולא היא הקדש דעתיה דמריה תליא. כל זה מדברי רב שימי
 כלומר אין זה ק"ו טוב לקפח ב"ה דודאי הקדש דעת ונכונות
 הבעלים¹⁴ דליש אשר יקדיש את בימו אמר חמקט מדעת ונכונות
 הלך בטעמת לא הו' הקדש [ומעשר] מגזירת הכתוב כמו שמראים
 ב"ה פנים במשנתו מ"ב ושמי ואל קשה לרב נחמן אמאי לא
 השינו ב"ה מיניה וזיה דליכא למימר דב"ה חד מתרי טעמי נקט:
אמר רבא שמוי רבנן ד"ר אוקמיה בב"ה דהו'. לומר נאמיה
 שחזר לדבריהם ואוקמי' בטעמיהו דלמרי אין פותחין בנוגד
 דלא שכיח כמו חורבן ביות דלוי ר"א היה נשעת חורבן כדאמר
 בהחיין [גיטין טו]. נכנס ר"א מצד א' ור' יהושע מצד אחר לישא מטתו
 של ריב"ז צירושלים ולא דבר כלום ולא חלק עליהן לומר דשפיר הו'
 חרטה כדתן ר"א אומר פותחין בנוגד לאלא¹⁵ הדך ביה דמלמיה
 כיון שלא חלק על חכמי דורו: **אמר** פותחין בתנאי נזיר דאמרין
 א"ו א"ו אתא איניש ואמר א"בון דחרב ב"ה טי הו' נזיר¹⁶. ופי'
 אלו נא בן אדס אלין נשעה שנדרת והיה מעיקר כי [אולי]
 חרב בית המקדש ערס כלות נזירותן כלום נדרת זה דומה לחרטה
 אלו בלא עשרה בני אדם שיפסיקו מי נדרת שאין לחלק מאחה
 טעם יהיה הפיוס שאפילו טעם הפיוס משום דבר נולד אין כדך כלום
 דהו' חרטה: **אמר** רב (א) אבי א' הואי התם ה"א א"הו היב'ל
 ה' היב'ל ה' היב'ל ה' הפה. כלומר הייתי אומר לאותם הנזירים לא
 התכמים עשייתם שנדרתם שהיה לכס לירא כל יורס שחרי נפסוק
 מחזר ולא היה נא להמיר להו נדרים נפתח זה אלא להוכיחם
 נא לתם לא זכרו על פסוק זה ולהמנע מלדור והפסוק הוא קומן
 לדבר שהן שלשה היכל והשנים עמדין ליחרב והשלישי כסא¹⁷
 יום הגדול והנורא לא ימוס לנא ורש"י פירש הפסוק דענין אחר
 צירמיה: **נהי** יודעי דחרב בי ידעין אימתי ולא ידעין
אימתי והא בתיב ברנאיא שבועים שבועים נחתך ע"י עמך וע"י
 עיר קדשי. דקאמר ליה המלך לדניאל דלסוף שבועים שמיטות
 יחרב בית שני וכשתמלא ע' של גלות בכל ארבע מאות וכו'
 שנה של בית שני יעלה לשבעים שמיטות דהיינו שבט פשוים
 שבעים ומשני אחתי מי ידעי בהי זומא כלומר נחתלת שנה או
 חלמנעמה או בקופה וסגורים הם שכולה נזירות ויביאו
 קרבנות קודם לכן: **מי** ש"א נתיקיימו דבריו אמאי הו' נזיר. הא
 לבי

לכיהו הקדש ואמרו לו לכן יאל תחלה [ואמר אי הו' ידענא ללן]
 נפק] לא הו' אמרי שחור אלא לכן דהשתא יש לן למימר שהיה
 דעתו לכל מי שיאל ראשון ומש"ה הו' הקדש אפי' הלן דליפין
 מתמורה דהו' הקדש אפי' בטעמת ואכי ק"ל דאי קאי נכפרא ואמר
 שור שחור שיאל ראשון ו"ל לן נפק ואמר אי הו' ידענא ללן נפק
 ה"א דבהא פליגי ב"ש מודו דלא הו' הקדש דעמו [לא] הו' ידע
 שיאל דהתם תחלה לכוון ולמה הוכר שחור אי שחור היה להקדיש
 כל מי שיאל ראשון ואין ספקי לכמהל"ה כי אמר שור שחור דוקא
 לשור שחור קמתיין [א] שאפילו אם דעתו שיאל השחור תחלה אטו
 בניא הוא לידע העמידות ובה"ג ודאי לא ילף מתמורה ולא דמי
 לשעה שהיו מהלכין בדרך דהתם הו' נזיר אפי' אוחו שלא נמלא
 כדכריו לפי שכל ענין קביל עליה נזירות ומה שאמר איש פלוני
 הוא טעם בו כפראוהו מרחוק אצל הכה נמה יש לו לטעום ולומר
 דשחור עמיד לנאם הלכך יש לומר דשחור דוקא קאמר אצל כי אמר
 בטיהרא שבהמות ילאוי יש לנו למימר שהיה דעתו לכל שיאל ראשון
 ומה שחור מהלכין בדרך דהתם רגלי האור שהוא כקי להכיר
 פסיעות רגלי שווריו והשתא זה דומה שפיר להיהו שהיו מהלכין בדרך
 דטעה נמי בראיית עיניו לומר איש פלוני הוא ועמו להיות נזיר
 אפי' אינו הוא וכן הכה דעתו היה להקדיש אפי' אינו שחור אלא הלכן
 וכה"ג לפיכך מתמורה וכו' כברי דלפי כי הא לא ילפין מתמורה
 דלא הו' הקדש: [ב] **ר"י** והב שיע"ה. אי"כ משמע דמעיקרא
 הו' קאי: מני שעלה. שכבר עלה בידו ומתישב בדבר ויכרי' שעלה
 בידו של כסף ואמר אילו ידענא דשל כסף עלה בראשון לא אמרי
 דינר וכן חזית שעלה מני שעלה: **אמר** רב הסדא
אובבא בחיורא דקרא. שור שחור שבין שוורים לנבים לקח [גנדר]
 אוחם ונמכרים נפחות ע"י שהשחור עמהן ולנבים מעולין מן
 השחורים חירות באובבא לקוחא כהם לכן בשור שחור לקוחא בידע
 שכנגד אוחו כהם היה נגע נרעת בבהמה והכי אימא בריש מי
 שחחו [גיטין סה]. טעם חירות כנכסא נדוק דוכתיב ואשכחו מלא¹⁸
 אהם לכן וידעי כי נרעת היה במקום כהם: **ר"ג** שור שחור
 ב' ומשמע דהלכן קדוש [כדתרין] אכי וקס"ד מקדיש¹⁹ איניש בעין
 רעה מקדיש וקשה לרב חסדא דכיון דהלכן עדיף משחור בידע
 שלא היה דעתו להקדיש הלכן כיון דענין רעה הקדיש וניה
 דלוקותין דקאמר אילו הו' ידענא ללן נפק [הלכן] וניה
 קדוש? כיון דלכן עדיף הא ודאי משקר הוא אלא ודאי לכן גרוע
 משחור וכי אמר שחור יהיה הקדש לכן דגרוע [ממנו] וקשה לרב
 חסדא ומשני ליה בעין יפה מקדיש ומש"ה כי נפק לן ואמר אי
 ידעי כי' מהימן ליה מאס דבעין יפה הו' הקדש: **ר"י** והב
 שיע"ה בירי ראשון ב"ש אוטריים הקדש. אלמא בעין רעה הו'
 מקדיש וטעמא דלמר של וכו' דהו' עדיף הלכן כשעלה של כסף
 הו' הקדש דגרוע מוכח הא אם הו' אמר של כסף ועלה בידו
 וזכ לא הו' הקדש כי בעין רעה הו' הקדש אי"כ הכי נמי דכרישא
 נמי אית לן למימר דשחור טוב ומעולה מן הלכן דכפרישית וקשה
 לרב חסדא: **אמר** טאי בעין רעה הו' מקדיש הברית של יין
 שתע"ה בירי ראשונה היא הקדש וע"תה ש"ש שבין ב"ש אוטריים הקדש.
 והא יין דגרוע משמן אי"כ נימא דוקא יין הו' מקדיש: אי משום
 הא לא קשה בגלילא שנו. פירוש דלעולם בעין רעה הו' מקדיש
 ומתני' בגלילא שנו שהיה לרס רוב שמן והיין יקר להו משמן והלכן
 כי הקדיש יין כ"ש שמן ולעולם רישא קשה לרב חסדא: אמר לן רב
 חסדא כי אמר לן אלא בתורא קרמנא. באותה מלכות כך שס'
 קרמנא והשתא ריחא שיש לעשות לזיכותות בהך מלמא [בפירוש
 דדיר על זכב אלעטריך לאשמועינן דבעין רעה הו' מקדיש רישא
 דשור איכא למימר דלמי לאשמועינן דלא לרב חסדא חזית של יין
 דלוקימנא בגלילא שנו לאשמועינן [א] דלא אילי בתר רוב מקומות וי"ע:
[ואמר] רב חסדא אובבא א"ששביה סומקא א"בשרא חירא דרירא.
 נפקא מיניה למתק וממכר [דלכותא עורין] משונח וסומקא
 בשרו משונחא חירא מעלי לחרישה: **והאמר** רב חסדא אובבא
 בחירא דקר. שנפתחו [חזיוורין]²⁰ [סלעים] מן השחור שביניהן וכיון
 דלכותא עורו תשוב יותר משל לכן ק"ל למקשה דאינו מעולה בשר
 הלכן מן השחור כולי האי דיהא עדיף ממעלת עור שחור על של לכן:
 כי אמר רב חסדא למילמא קמייתא בתורא קרמנא [א] שלכן
 תשוב על השחור ללן דבר ואידך מילמא דרב חסדא בשאר עלמא²¹
 דאו ודאי אובבא עדיף למשיכה ולכן נמי במתניתין שחור עדיף
 דנהי ללן תשוב לרדיא מ"מ מעלת העור גדולה כ"כ דמקדיש הלכן כקל
 יותר כהקדיש²² השחור דשכלל זה הלכן: **בתנאי** מי שנדר בניזיר. פי'
 המשה לעיל: **במנה** כמשעה שנדר. דמשמע דכל הימים שעבר
 על נזירותו ועולן למנין: **והתנאי** מי שעבר ע"י בניזירותו בו.
 כגון קיבל עליו נזירות מאה יום ושמה ביין [ס'] ימים ובה הביא
 קרבנותיו אין נוקטין לו להציא קרבנות נזירותו אלא אי"כ מונה
 איסורן כלומר [ס'] יום כמיים שנהג בהן היתר ששמה יין: רבי יוסף
 אומר דיו בשלשים יום. פ"רי דהאי [א] דדיו [אם נקטו ליה] שלשים יום
 שאם נדר ק' יום ועבר [ס'] ימים לא קנסיין ליה לסחור הכל רק ל'
 יום ושליש ימים ועלה למנין נזירות א"ע"פ ששמה בהן יין וה"ה
 נזירות מועטת לרבי יוסף כגון אם נדר ל' ושמה ככולן יין יספור

[א] תוב' דיה אר' זר' יוסף
 הקדוש אפי' אמר וכו'
 דוקא לשור שחור קא
 מיטין שאפי' אם מיטות
 שאפילו אם נמתק. וי"כ
 שאם: [ב] ה"ה וקשה
 דינר וכן שעלה פליגי:
 ג' ה"ה אמר לן וכו' דלא
 אלא בתר רוב מקומות
 ולי' ניב ע"י הו' חזית:
 ד' ריה והלמא ריה
 אובבא כו' בתורא
 קרמנא. ניב ע"י א"י:
 ח' ריה דמתיי מן שער
 וכו' כמו ק' ימים ושמה
 כהם. מלא כהם נמתק.
 וי"כ כמו ק' ימים ושמה
 וי"כ שיש: [א] אמר כגון
 שלשים יום ושמה כ' ימים
 לרץ למנות כ' ימים פליגי:
 ו' אמר כלומר מקלח
 ימים עבר שאינו פסור
 הכל. מ"ה אמר שמי' ימים
 כל ה"ה ריה איבעית
 אימא ריי מלן נזירות
 מרובה וכו' מלן מלן
 נזירות מועטת פליגי:
 ז' ריה וכו' בעית אימא
 רבנו וכו' ה"פ מונה ימים
 של איסור דהיינו ק' אוח
 ק' נמתק וי"כ מ':
 י' אמר ועבר עליהן עתה.
 מלא טעם נמתק:
 כ' אמר אפילו לרבנן
 דשמיית יין מדברנן בעלמא.
 נזיר ודלוקתן דב שמי וכו':
 ל' אמר רב שימי וכו'
 שאינו קדוש מ' [בהן]